

อโหสิกรรมในกัมมกถา ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิตามรรค Ahosikamma in Kammakathā Khuddakanikāya Paṭisambhidāmagga

¹พัชรีย์ บุญอินทร์ ²พระครูสิริรัตนบัณฑิต

¹Patcharee Boonin ²Phrakhrusirirattanabundit

¹²คณะพุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹²Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Corresponding Author's Email: patboonin2123@gmail.com

Received October 5, 2023; Revised November 14, 2023; Accepted: December 15, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอโหสิกรรมในกัมมกถา ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิตามรรค ด้วยการศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ และงานวิจัย จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า อโหสิกรรม เป็นคำเฉพาะที่มีความหมายว่า มีแต่กรรมเท่านั้นวิบากไม่มี ทั้งกรรมดี(กุศลกรรม) และกรรมชั่ว (อกุศลกรรม) หากยังไม่ได้ให้ผลภายในเวลานั้น เมื่อเวลาผ่านไปแล้วย่อมไม่มีโอกาสให้ผลอีกต่อไป ถือว่ากรรมนั้นเป็นอโหสิกรรม ลักษณะของอโหสิกรรม แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้ คือ 1) ไม่มีผลกรรม เพราะกรรมให้ผลไปแล้วซึ่งเป็นอดีตกรรม 2) ไม่มีผลกรรมในอนาคต เพราะได้บรรลุปะระกัณฐะ 3) กรรมที่ไม่ส่งผลซึ่งเป็นวิบาก สำหรับทางพุทธศาสนามีหลักความเชื่อเรื่องกรรม ที่ถือว่าสรรพสัตว์มีกรรมเป็นของตน ผู้ทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี ผู้ทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว การให้ผลของกรรมมีทั้งให้ผลในปัจจุบัน หากให้ผลในชาตินี้ไม่หมดก็ตามต่อไปในชาติหน้า ดังนั้น อโหสิกรรมแท้จริงจึงไม่มี เพราะชีวิตของสรรพสัตว์ยังมีการเวียนว่ายตายเกิด ต้องเผชิญผลกรรมไม่ว่าจะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับลำดับขั้นตอนการให้ผลของกรรมนั้น

คำสำคัญ: อโหสิกรรม; กัมมกถา; วิบากกรรม

Abstract

This article was aimed to study Ahosikamma in Kammakathā, Khuddakanikāyassa, Paṭisambhidāmagga through studying information from documents, books, and research. It was found that Ahosikamma has a specific meaning that there is only the law of actions (Kamma) but it doesn't have the consequence of action (Vipākā Kamma) including the good action (Kusala-kamma) or the bad action (Akusala Kamma). If the results can't be given within the period and that time has passed then it is considered Ahosikamma. There are three characteristics of Ahosikamma as follows: 1) it's without the consequence of action

because it has already given results, 2) it's without the consequence of action in the future because the person has attained the status of an Arahanta, 3) the actions no longer produce the consequence of action. As for Buddhism, there is a belief in actions that all beings have their own Kamma. Those who do good deeds will receive good consequences. Those who do bad action will receive bad consequences. The results of action are given in the present, if they don't produce all the consequences in this life, they will continue in the next life. Therefore, the real Ahosikamma does not exist; if the cycle of rebirth still exists, then everybody must receive the consequences of their action. It will fast or slow up to the Sequence of steps of the consequence of action.

Keywords: Ahosikamma; Kammakathā; Vipāka Kamma

บทนำ

อโหสิกรรมเป็นคำที่คุ้นเคยในสังคมไทย มักนำมาใช้เป็นการกล่าวคำขอโทษ ขออภัยซึ่งกันและกันเมื่อมีการประพடுத்தล่วงเกินผู้อื่น เพื่อขอให้ผู้นั้นยกโทษให้ เพื่อไม่ให้ผูกเวรต่อกัน ไม่ถือโทษโกรธแค้นเคืองกัน สังคมส่วนใหญ่เชื่อว่า เมื่อผู้ถูกล่วงเกินยกโทษให้ ถือเป็นการให้อโหสิกรรมต่อกัน ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 แสดงความหมายอโหสิกรรม หมายถึง การเลิกแล้วต่อกัน การไม่เอาโทษแก่กัน มีแม่คำคือ อโหสิ ในภาษาบาลีคำว่า อโหสิ หมายถึง ได้มีแล้ว หรือ ได้เป็นแล้ว และในคัมภีร์ปฐกสัมภิตามรรคเรียกกรรมในอดีตชาติว่า อโหสิกรรม ได้แก่ กรรมที่ได้มีแล้ว หรือ กรรมที่ทำแล้ว มีการให้ผล 6 ลักษณะ มีปรากฏด้วยคำเป็นต้นว่า “กรรมได้มีแล้ว วิบากแห่งกรรมก็ได้มีแล้ว” (พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่ม 31 ข้อ 234-235 หน้า 397-398, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เห็นได้ว่าความหมายดั้งเดิมในภาษาบาลี หรือในพระคัมภีร์นั้น ไม่ได้มีนัยยะของการเลิกแล้วต่อกัน หรือการยกโทษให้แต่อย่างใด

พุทธศาสนาเถรวาทมีหลักความเชื่อเรื่องกรรม ที่ถือว่าสรรพสัตว์มีกรรมเป็นของตน ผู้ทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี ผู้ทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว (พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่ม 13 ข้อ 186 หน้า 374, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) และถือว่ามโนกรรมสำคัญที่สุด เป็นจุดเริ่มต้น เป็นตัวกำหนดวิถีหรือชี้แนวทางให้แก่แนวคิด ค่านิยม ความเชื่อถือ จิตที่ไร่น้ำหนักเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการให้ผลของกรรม สิ่งนี้นึกคิดทุกอย่างไม่ได้หายไปไหน ยังคงอยู่ในจิตใจเพียงแต่เราไม่รู้ตัว และระลึกออกมาโดยจิตสำนึกไม่ได้ หลักกรรมหรือกฎแห่งกรรมจึงทำงานสัมพันธ์กับจิตใจ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2563) การให้ผลของกรรม จึงมีทั้งให้ผลในปัจจุบัน หากให้ผลชาตินี้ไม่หมดมักตามไปให้ผลต่อในชาติหน้า ด้วยการถ่ายข้อมูลทางจิตผ่านการเปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติคือตาย เนื่องจากจิตมีลักษณะการบันทึกที่พิเศษ พิเศษมากกว่าคอมพิวเตอร์หรือสิ่งใดๆ สิ่งใดก็ตามที่เกิดจากจิต จิตจะเก็บบันทึกไว้ทั้งหมดและลบไม่ออก หากยังมีชีวิตอยู่สิ่งที่ไม่ดีย่อมแสดงผลได้จนกระทั่งนิพพาน ดังนั้น อโหสิกรรมจริง ๆ จึงไม่มี トラบาใดที่ยังมีการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ ต้องเผชิญผลกรรมอย่างแน่นอน จะช้าหรือเร็ว ขึ้นอยู่กับลำดับขั้นตอนการให้ผลของกรรม” (บรรจบ บรรณรุจิ, 2557)

หลักกรรมและการเวียนว่ายตายเกิดในพระพุทธศาสนา ถือเป็นหลักความเชื่อพื้นฐานสำคัญที่ช่วยธำรงความสงบสุขในสังคมไทย แม้ในปัจจุบันความเชื่อเรื่องกรรมและผลของกรรมลดน้อยลง ส่วนที่เชื่อก็มักคลาดเคลื่อนไปจากหลักธรรมทางพุทธศาสนา การศึกษาทำความเข้าใจเรื่องกรรม การแสดงผลของกรรม และการเวียนว่ายตายเกิด ย่อมทำให้เข้าใจความหมายต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เพราะกรรมและการให้ผลของกรรมเป็นสิ่งที่ยากต่อการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ เนื่องจากข้อสมมติฐานทางหลักพระพุทธศาสนาที่เสนอว่าคนทำกรรมชั่วต้องไปเกิดในนรก ส่วนคนทำกรรมดีได้ไปเกิดบนสวรรค์ แม้ข้อความนั้นจะพิสูจน์ไม่ได้ แต่ก็เป็นการตรวจสอบได้อย่างมีเหตุผลถึงหลักปฏิบัติทางศีลธรรม (ชาติรี ชุมเสน, 2564) ส่วนคำอธิบายเรื่องกรรมจึงมีเพียงคำรัสของพระพุทธเจ้าเท่านั้นที่ยืนยันได้ว่ากฎแห่งกรรมเป็นสัจธรรมที่มีอยู่จริง กรรมและการชดใช้กรรมนั้น พระองค์ไม่ได้ทรงบัญญัติขึ้นมาเอง ไม่ได้เป็นผู้ตั้งกฎเกณฑ์มาเพื่อลงโทษมนุษย์ แต่เป็นกฎที่ดำเนินอยู่แล้วในธรรมชาติ ทรงรู้ความจริงเรื่องนี้ และทรงรับผลกรรมที่ทรงกระทำโดยไม่มีข้อยกเว้น จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจะพบว่า อโหสิกรรมเป็นความเข้าใจเรื่องการไม่มีกรรมต่อกัน นำไปสู่การสอนเรื่องกรรมในแง่ของการไม่มีผล ซึ่งในบทความนี้จะมุ่งศึกษากรรมและการให้ผลกรรมในส่วนที่มีกรรมแต่ไม่มีผลกรรมซึ่งไม่ใช่แค่อธิบายถึงการไม่มีผลกรรมเท่านั้น แต่เป็นการขยายให้เห็นถึงการไม่มีผู้รับผลและการสิ้นสุดของกรรมนั้นผ่านการวิเคราะห์ของนักคิดทางพระพุทธศาสนาต่อไป

แนวคิดเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท

กรรมตามความเข้าใจของคนในสังคมไทยมักกล่าวถึงในทางไม่ดีนัก ซึ่งในความเป็นจริง กรรมหมายถึงการกระทำ เป็นคำกลาง ๆ ไม่ได้ระบุว่าเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่ว หากสรุปความหมายโดยรวมแล้ว กรรมจึงมีลักษณะดังนี้ 1). กรรมเป็นการกระทำของบุคคลที่ประกอบด้วยเจตนา ดังพุทธพจน์ที่ว่า “เรากล่าวเจตนาว่าเป็นตัวกรรม บุคคลคิดแล้วจึงกระทำการด้วย กาย วาจา ใจ” (พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่ม 22 ข้อ 63 หน้า 577, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) กรรมจึงมีจุดเน้นอยู่ที่เจตนา หากกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไปด้วยเจตนาแล้วจะดีหรือชั่ว เจตนาดีหรือเจตนาร้ายย่อมเป็นตัวตัดสินกรรมนั้น 2). กรรมเป็นการกระทำของบุคคลที่ยังมีกิเลส เพราะ กิเลสจึงเป็นเหตุทำให้เกิดกรรม กิเลส 3 ประการ คือ 1). โลภะ (ความอยากได้) 2). โทสะ (ความคิดประทุษร้าย) 3). โมหะ (ความหลง) (พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่ม 20 ข้อ 34 หน้า 187, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) และ 3). กรรมเป็นการกระทำที่ยังมีการให้ผล เมื่อผลเป็นสิ่งที่เกิดจากเหตุ หรือเรียกอีกอย่างว่า วิบากผล เป็นผลโดยตรงของกรรมต่อชีวิตของตัวผู้กระทำ ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้ายสุดแต่กรรมดี หรือกรรมชั่วที่ได้กระทำไว้ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), 2561)

ตามหลักใหญ่แล้วกรรมมี 2 ประเภทจำแนกตามคุณภาพ คือ อกุศลกรรม และกุศลกรรม โดยต้นตอของความดี (กุศลมูล 3) คือ อโลภะ อโทสะ อโมหะ ส่วนต้นตอของความชั่ว (อกุศลมูล 3) คือ โลภะ โทสะ โมหะ การกระทำใด ๆ ที่มีกุศลมูลเป็นเหตุ การกระทำนั้นจัดเป็นกุศลกรรม เช่นเดียวกับอกุศลกรรม คือการกระทำใด ๆ ที่มีอกุศลมูล ไม่ว่าจะกระทำด้วยความโลภ โทสะหรือ โมหะ การกระทำนั้นจัดเป็นอกุศลกรรม นอกจากนี้กรรมยังจำแนกตามทวาร คือ ทางที่ทำการกรรม มี 3 ทาง คือ กายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม ในอุปาสิทวาทสูตรได้แสดงไว้ว่า “ในบรรดากรรมทั้ง 3 ประการนี้ การทำการกรรมชั่ว หรือประพฤติชั่วนั้น มโนกรรมมีโทษมากกว่า ไม่ใช่กายกรรมหรือวจีกรรม”

(พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่ม 13 ข้อ 56 หน้า 55, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) การกระทำใด ๆ ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ล้วนเกิดมาจากเจตนา (ความตั้งใจ) เจตนาที่ให้การกระทำนั้นสำเร็จ ย่อมมีกิเลสประกอบด้วยเสมอ ดังนั้น กรรมที่กระทำไว้ด้วยอำนาจของกิเลส ถ้ากิเลส นั้นยังไม่หมดจากสันดาน หรืออุปนิสัยที่มีมาแต่กำเนิด กรรมย่อมให้ผลเสมอไม่ว่าวันใดก็วันหนึ่งเมื่อ กรรมนั้นมีโอกาส ย่อมให้ผลในชาตินี้ หรือชาติหน้า เมื่อทำกรรมใดไว้ไม่ว่าจะดีหรือชั่ว เราต้องเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหนีกรรมได้พ้น ดังพุทธพจน์ว่า “สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม หมูสัตว์เป็นไปตามกรรม สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นเครื่องผูกพัน เปรียบเหมือนรถที่เล่นไปมีหมุดเป็น เครื่องตรึงไว้” (พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่ม 25 ข้อ 660 หน้า 654, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, 2539)

เพื่อเข้าใจความหมายเรื่องกรรมได้ชัดเจนขึ้น จึงนำวาสนสูตร ที่แสดงไว้ว่า บุคคลเป็น พราหมณ์ก็เพราะกรรม, เป็นชวานาก็เพราะกรรม, เป็นช่างศิลป์ก็เพราะกรรม, เป็นพ่อค้าก็เพราะ กรรม, เป็นผู้รับใช้ก็เพราะกรรม, เป็นโจรก็เพราะกรรม, เป็นทหารอาชีพรก็เพราะกรรม เป็นบุโรหิตก็ เพราะกรรม, แม้เป็นพระราชาก็เพราะกรรมทั้งนั้น (พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่ม 13 ข้อ 460 หน้า 581-582, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) จากข้อความนี้ ย่อมเกิดคำถามขึ้นมา ว่า เพราะ กรรมอะไรทำไมชาติปัจจุบันถึงเป็นเช่นนั้น ในอรรถกถา มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ อธิบายไว้ว่า เป็นชวานาก็เพราะกรรมนั้น เพราะกรรมคือเจตนาทำให้เกิดการงาน ได้แก่งานกสิกรรมที่ เป็นปัจจุบัน (อรรถกถาภาษาไทย มัชฌิมนิกาย ปปัญจสุตฺต มัชฌิมปัณณาสก์ ข้อ 460 หน้า 411, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560) กรรมในความหมายที่หยาบที่สุดจึงหมายถึง อาชีพ การงาน กิจกรรมที่ประกอบกันอยู่ หรือความประพฤติที่เป็นอยู่เป็นไป หลักกรรมเป็นหลักธรรมที่ลึกซึ้ง ไม่ใช่แค่เรื่องภายนอก ไม่ใช่การกระทำที่แสดงออกทางกาย ทางวาจาเท่านั้น สิ่งสำคัญคือกระบวนการ ทำงานของจิตใจ เริ่มตั้งแต่ความคิดซึ่งมีผลต่อบุคลิกภาพ ที่เกิดขึ้นและฉายตัวตนออกมาในแต่ละขณะ กรรมที่แท้จริงจึงเป็นเรื่องของกฎธรรมชาติ เรื่องของข้อเท็จจริง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ป ยุตฺโต), 2562)

ด้วยเหตุนี้ ความเข้าใจเรื่องกรรมย่อมทำให้บุคคลมีความอดทน มีมานะบากบั่น มีความเพียร พยายามสั่งสมกรรมดี หลีกเลี่ยงการทำความชั่ว เพราะการรู้แจ้งว่า ผลทุกอย่างย่อมมีมาเพราะเหตุ และหลักกรรมจะเป็นไปไม่ได้ ถ้าไม่มีการเกิดใหม่หรือการเวียนว่ายตายเกิด เนื่องจากช่วงชีวิตของ บุคคลนั้นสั้นเกินไป ไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์กรรมที่บุคคลทำไว้แล้วได้ทั้งหมด การเกิดใหม่จะช่วย อธิบายกรรมในอดีตได้ดีที่สุดในทางพุทธศาสนานั้น หลักสำคัญ คือ วัฏฏสงสาร การเวียนว่ายตายเกิด และกรรม ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว เพราะหนทางปฏิบัติของพุทธศาสนานั้น ก็เพื่อให้พ้นจากวัฏฏสงสาร อันเป็นความทุกข์

แนวคิดเรื่องโอหสิกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท

โอหสิกรรมตามความหมายในภาษาบาลีที่แสดงไว้ว่า โอหสิ หมายถึง ได้มีแล้ว หรือได้เป็น แล้ว ทำหน้าที่เป็นกิริยาอดีตกาล สมาสเข้ากับ กมมฺ มีรูปเป็น โอหสิกมมฺ ถอดเป็นไทยว่า โอหสิกัมมะ หรือ โอหสิกรรม แปลว่า กรรมได้มีแล้ว กรรมได้เป็น หรือกรรมได้เกิดแล้ว (บรรจบ บรรณรุจิ, 2561: 86) และคำว่า โอหสิกรรม นำมาใช้เป็นคำศัพท์เฉพาะในความหมายว่า มีแต่กรรมเท่านั้น วิบากไม่มี

จะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม ซึ่งไม่มีโอกาสที่จะให้ผลภายในเวลาที่จะออกผลได้ เมื่อผ่านล่วงเวลานั้นไปแล้ว ก็ไม่ให้ผลอีกต่อไป อโหสิกรรมจึงมิใช่แปลว่า เลิกให้ผล หรือให้ผลเสร็จแล้ว (สมเด็จพระพุฒาจารย์, 2564) อโหสิกรรมจึงหมายถึง กรรมที่ไม่ได้มีวิบากแล้ว (ในอดีต) จักไม่มีวิบาก (ในอนาคต) และย่อมไม่มีวิบาก (ในปัจจุบัน) ในคัมภีร์มโนรพปุณนิไม่ได้อธิบาย อโหสิกรรมไว้ โดยถือว่า อโหสิกรรมเป็นเพียงอาการที่กรรมต่าง ๆ ไปให้ผล เป็นเพียงคำที่ใช้อธิบายกรรมอื่น ๆ แทรกอยู่ในที่ต่าง ๆ จึงไม่นับเป็นกรรมอย่างหนึ่ง เนื่องจากการให้ผลของกรรมมี 3 ประการเท่านั้นคือ 1). กรรมให้ผลในปัจจุบัน คือในภพนี้ เรียกว่า ภูฏฐธมมเวทนียกรรม 2). กรรมให้ผลในภพที่จะไปเกิดคือ ในภพหน้า เรียกว่า อุปัชชเวทนียกรรม 3). กรรมให้ผลในภพต่อไป เรียกว่า อปรปรียายเวทนียกรรม (อรรถกถาภาษาไทย มโนรพปุณนิ ตกนิบาต ข้อ 34 หน้า 169-170, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560)

อโหสิกรรมได้จัดเพิ่มขึ้นมา ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนาคอรรถกถา เช่น มโนรพปุณนิ อรรถกถาอังคุตตรนิกาย ตกนิบาต และในคัมภีร์วิสุทธิมรรค เป็นหนังสือชั้นหลัง โดยจัดหมวดกรรมให้มีผลตามกาลไว้ 4 ประการ เป็นการจัดหมวดหมู่แห่งกรรม โดยอธิบายและชี้แจงกรรมเหล่านั้น เพื่อให้ทราบถึง กรรม และการให้ผลของกรรม ที่เกิดจากการกระทำของบุคคลผู้มีเจตนาเป็นองค์ประกอบ ท่านพระสารีบุตรได้แสดงอโหสิกรรม ไว้ในปฏิสัมภิทามรรค กัมมกถา (ว่าด้วยกรรม) ซึ่งให้ผลพ้นจากกรรม และไม่ให้ผลพ้นจากกรรม มี 12 ประการ ดังนี้ (พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่ม 31 ข้อ 234-235 หน้า 397-398, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

1) **อดีตกรรม 6** โดยอโหสิกรรม คือ กรรมที่ได้มีแล้ว กรรมที่ทำแล้วในอดีตชาติ มีการให้ผล 6 ลักษณะ

1.1) กรรมได้มีแล้ว วิบากแห่งกรรมก็ได้มีแล้ว ได้แก่ กรรมทำแล้วในอดีตชาติ ให้ผลแล้วในชาติที่ทำการมนั้น เพราะองค์ประกอบให้กรรมให้ผล คือ กาล (เวลา), คติ (ทางไป, ที่ไปเกิดของสัตว์), อุบัติ (สิ่งที่ยังระคนด้วยกิเลส), ปโยคะ (ประกอบกิจการงาน) มีพร้อม

1.2). กรรมได้มีแล้ว (แต่) วิบากแห่งกรรมไม่ได้มีแล้ว ได้แก่ กรรมทำแล้วในอดีตชาติ (ยังไม่ให้ผลแล้ว ในชาติที่ทำการมนั้น) เพราะองค์ประกอบให้กรรมให้ผลไม่พร้อม

1.3) กรรมได้มีแล้ว วิบากแห่งกรรมก็มีอยู่ ได้แก่ กรรมทำแล้วในอดีตชาติ (ยังไม่ให้ผลในชาติที่ทำการมนั้น) แต่กลับมาให้ผลอยู่ในชาติปัจจุบัน (ที่เกิดอยู่)

1.4) กรรมได้มีแล้ว (แต่) วิบากแห่งกรรมไม่มีอยู่ ได้แก่ กรรมทำแล้วในอดีตชาติ (ยังไม่ให้ผลในชาติที่ทำการมนั้น) และยังไม่ให้ผลอยู่ในชาติปัจจุบัน (ที่เกิดอยู่) เพราะ เลยเวลาที่กรรมเก่านั้นจะให้ผล และเพราะผู้ทำกรรมกำลังนิพพาน (ตาย)

1.5) กรรมได้มีแล้ว วิบากแห่งกรรมก็จักมี ได้แก่ กรรมทำแล้วในอดีตชาติ จักให้ผลในอนาคต ชาติ เมื่อได้องค์ประกอบพร้อม

1.6) กรรมได้มีแล้ว (แต่) วิบากแห่งกรรมจักไม่มี ได้แก่ กรรมทำแล้วในอดีตชาติ จักยังไม่ให้ผลในอนาคตชาติ

2) **ปัจจุบันกรรม 4** ได้แก่ กรรมเป็นไปอยู่ กรรมที่ทำในปัจจุบันชาติมีการให้ผล 4 ลักษณะ

2.1) กรรมมีอยู่ วิบากแห่งกรรมก็มีอยู่ ได้แก่ กรรมทำให้ปัจจุบันชาติ ให้ผลอยู่ในชาติที่ทำการมนั้น เพราะ องค์ประกอบให้กรรมให้ผลมีพร้อม

2.2) กรรมมีอยู่ (แต่)วิบากแห่งกรรมไม่มีอยู่ ได้แก่ กรรมทำในปัจจุบันชาติ แต่ยังไม่ให้ผลในชาติที่ทำการกรรมนั้น เพราะองค์ประกอบให้กรรมให้ผลไม่พร้อม

2.3) กรรมมีอยู่ วิบากแห่งกรรมก็จักมี ได้แก่ กรรมทำในปัจจุบันชาติ (ยังไม่ให้ผลในชาติที่ทำการกรรมนั้น) แต่จักให้ผลในอนาคตชาติ (คือ ชาติหน้าหลังจากนี้)

2.4) กรรมมีอยู่ (แต่)วิบากแห่งกรรมจักไม่มี ได้แก่ กรรมทำในปัจจุบันชาติ (ยังไม่ให้ผลทั้งในชาติที่ทำการกรรมนั้น) และยังจักไม่ให้ผลในอนาคตชาติ (คือชาติหน้าหลังจากชาตินี้) แต่จักให้ผลในชาติต่อ ๆ ไป

3) **อนาคตกรรม 2** กรรมจักมี กรรมยังไม่ได้ทำ กรรมจักทำในอนาคตชาติ ยังเป็นอนาคต การกระทำกรรมยังไม่เกิดขึ้น มีการให้ผล 2 ลักษณะ

3.1) กรรมจักมี วิบากแห่งกรรมก็จักมี ได้แก่ กรรมจักทำในอนาคตชาติ จักให้ผลในอนาคตชาติ

3.2) กรรมจักมี (แต่)วิบากแห่งกรรมจักไม่มี ได้แก่ กรรมจักทำในอนาคตชาติ จักไม่ให้ผลในอนาคตชาติ เพราะองค์ประกอบให้กรรมให้ผลไม่พร้อม และเพราะผู้จักทำการกรรมจักต้องนิพพานในชาตินั้น

โอโหสิกรรม จึงเป็นกรรมที่มีแล้วหรือกรรมที่ทำแล้ว ด้วยคำภาษาบาลีที่แสดงความหมายไว้ว่า โอโหสิ (มีแล้ว) แสดงความเป็นอดีต ส่วนกรรมที่มีอยู่ หรือกรรมที่ทำให้เป็นปัจจุบันชาติเรียกว่า อตถิกรรม ใช้คำว่า อตถิ (มีอยู่) แสดงความเป็นปัจจุบัน ส่วนกรรมจักมี หรือกรรมจักทำในอนาคตชาติเรียกว่า ภวิสสติกรรม ใช้คำว่า ภวิสสติ (จักมี) เป็นกรรมที่ยังมาไม่ถึงอาจจะเกิดหรือไม่เกิดก็ได้ ด้วยเหตุนี้ กรรมตามแนวปฏิสัมภิทามรรค จึงสัมพันธ์กับมิติแห่งกาลเวลา คือ อดีตกาล ปัจจุบันกาล และอนาคตกาล เป็นตัวแบ่งชนิดของกรรม โอโหสิกรรม จึงเป็นการกระทำต่าง ๆ ชนิดที่เกิดขึ้นแล้ว แต่มีการให้ผลในระยะเวลาที่ต่างกัน และเป็นกรรมหรือการกระทำที่สิ้นสุดแล้ว แต่การให้ผลของการกระทำนั้น มีทั้งสิ้นสุดแล้ว และจักดำเนินต่อไปด้วยหากยังไม่ให้ผล ตราบเท่าที่สังขารการเวียนว่ายตายเกิดยังดำเนินอยู่

วิเคราะห์การให้ผลกรรมและการไม่ให้ผลกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท

1) **การให้ผลกรรมในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท** กรรมต่าง ๆ ชนิดที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุปัจจัยทางพุทธศาสนา คือ หลักปฏิจจสมุปบาท ที่สิ่งทั้งหลายอาศัยกันจึงเกิดขึ้น ทุกข์เกิดขึ้นเพราะอาศัยปัจจัยต่อเนื่องกันมา ประมวลแล้วมี 3 ส่วน คือ กิเลส กรรม และวิบาก สิ่งเหล่านี้เป็นเหตุทำให้เกิดกรรม เป็นสิ่งที่เกิดจากการกระทำของบุคคลที่ยังมีกิเลส เป็นความชั่วที่แฝงอยู่ในความรู้สึกนึกคิด เป็นเครื่องปรุงแต่งความคิดให้ทำกรรม นำไปสู่ปัญหาความยุ่งยากเดือดร้อนและความทุกข์ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), 2561) ด้วยเหตุนี้ “ไม่ว่าจะเป็น สตรี บุรุษ คฤหัสถ์ หรือบรรพชิตควรพิจารณาอยู่ตลอดว่า เรามีกรรมเป็นของตน เป็นผู้รับผลของกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราทำกรรมใดไว้ จะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม ย่อมเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น” (พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่ม 22 ข้อ 57 หน้า 101, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ดังนั้น “คนทำกรรมใดไว้อย่อมเห็นกรรมนั้นในตน คนทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี คนทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว คนหวนพินิจเช่นใดย่อมได้รับผลเช่นนั้น” (พระไตรปิฎกภาษาไทย

เล่ม 27 ข้อ 144 หน้า 103, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) แม้แต่พระพุทธเจ้าก็ยังมิอาจหลีกเลี่ยงวิบากกรรมแห่งตน ดังพุทธพจน์ที่ว่า “สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม หมู่สัตว์เป็นไปตามกรรม สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นเครื่องผูกพัน” (พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่ม 37 ข้อ 783 หน้า 821, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

วิบากกรรมของพระมหาโมคคัลลานะ เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงผลแห่งกรรมที่ไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงได้ แม้เวลาจะผ่านไปกี่ภพกี่ชาติ แม้จะมีฤทธานุภาพหรือเป็นพระอรหันต์ก็ต้องรับผลแห่งกรรมที่ตนกระทำไว้ โดยพระมหาโมคคัลลานะนั้น สามารถบรรลุเป็นพระอรหันต์ได้ด้วยกุศลกรรม ประกอบคุณงามความดี บำเพ็ญเพียร แสวงหาโมกขธรรม และในสมัยที่พระพุทธเจ้าทรงพระนามว่า อโนมทัสสีนั้น ได้ถวายมหาทาน เครื่องสักการบูชาอย่างบริบูรณ์ตลอดเจ็ดวัน เจ็ดคืน (อรรถกถาภาษาไทย พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท ภาค 1 ข้อ 8 หน้า 99, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560) แต่ในอดีตชาติได้กระทำความผิด ทบตีบิดามารดาที่ตาบอดจนตาย ด้วยผลแห่งบุญกรรมนี้ ส่งผลให้ตายแล้วตกนรกหลายแสนปี พอเกิดเป็นมนุษย์ต้องถูกทบตีจนตายอีก 100 ชาติ จนมาถึงชาติสุดท้ายที่สำเร็จเป็นพระอรหันต์ จึงเป็นผู้หมดกิเลส ตัดการเวียนว่ายตายเกิดได้ แต่ก็ไม่สามารถรอดพ้นจากวิบากกรรมที่ตามมาให้ผลในชาติสุดท้ายก่อนปรินิพพาน

การกระทำที่เกิดจากกิเลสทำให้เกิดผล ซึ่งการให้ผลกรรมนั้น คือ ให้ผลในปัจจุบัน (ผลในชาตินี้) ให้ผลในชาติหน้า (ให้ผลในชาติต่อจากชาตินี้) ให้ผลในชาติต่อ ๆ ไป (ให้ผลในชาติต่อจากชาติหน้า ชาติใดชาติหนึ่ง) การศึกษาเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมในคัมภีร์อรรถกถาขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค หน้า 272-275, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 แสดงรายละเอียดไว้ 12 ประการ เกี่ยวกับกรรมประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งหลักเกณฑ์การให้ผลของกรรมแบ่งเป็น 3 หมวด ได้แก่

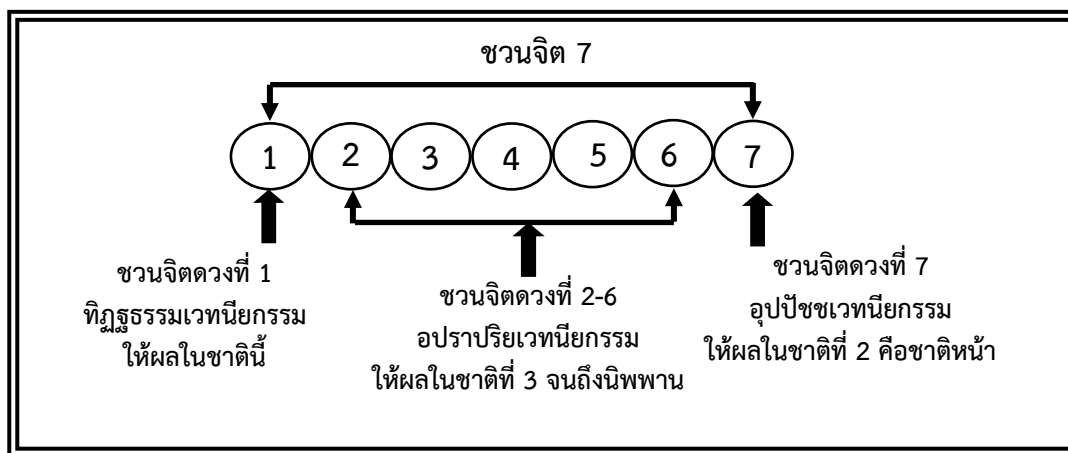
- 1) หมวดว่าโดยปากกาล จำแนกตามเวลาที่ให้ผล 1.1) ทิฏฐธรรมเวทนิยกรรม 1.2) อุปัชชเวทนิยกรรม 1.3) อปรปรียายเวทนิยกรรม 1.4) อโหสิกรรม
- 2) หมวดว่าโดยกิจ จำแนกการให้ผลตามหน้าที่ 1.5) ชนกรรม 1.6) อุปัทภิกขกรรม 1.7) อุปปีฬกรรม 1.8) อุปฆาตกรรม
- 3) หมวดว่าโดยปากทานปรียาย จำแนกตามลำดับความแรงในการให้ผล 1.9) ครุกรรม 1.10) พหุลกรรม หรืออาจิณณกรรม 1.11) อาสันนกรรม กรรมจวนเจียน หรือกรรมใกล้ตาย 1.12) กตัตตากรรม กรรมสักว่าทำ

จากกรรมทั้ง 12 ประการนี้ บางทีกรรมอย่างเดียวกัน อาจเรียกชื่อต่างออกไปตามหน้าที่ กาล และความหนักเบา เช่น การฆ่าบิดา-มารดาจัดเป็นกรรมหนัก เมื่อให้ผลในปัจจุบัน เช่นถูกฆ่าตอบหรือต้องถูกจองจำได้รับทุกข์ทรมานในชาติปัจจุบัน พอสิ้นชีพลงไปสวดยทุกขในนรก กรรมนั้นเป็นอุปัชชเวทนิยกรรม ติดตามให้ผลอยู่ภพแล้วภพเล่า กรรมนั้นเป็นอุปราปรเวทนิยกรรม เมื่อให้ผลจนเต็มที่แล้วสมควรแก่เหตุก็เลิกให้ผล หรือผู้ทำกรรมนั้นสำเร็จเป็นพระอรหันต์สิ้นภพ สิ้นชาติแล้ว กรรมนั้นตามให้ผลไม่ได้จึงกลายเป็นอโหสิกรรม เป็นต้น (วคิน อินทสระ, 2555)

นอกจากนี้ในคัมภีร์อรรถกถาโมรณปุณณิ ได้อธิบายทิฏฐธรรมเวทนิยกรรมไว้ว่า เจตนาแห่งชวนจิตดวงแรกที่เป็นกุศล หรืออกุศล ในจิต 7 ขณะในวิถีแห่งชวนวาระหนึ่งที่ชื่อว่า “ทิฏฐธรรมเวทนิ

กรรม ซึ่งให้วิบากในอัตภาพนี้เท่านั้นเมื่อไม่สามารถให้วิบากอย่างนั้นได้จะเป็นอโหสิกรรมไป คือ ถึงความเป็นกรรมที่ไม่มีวิบาก เปรียบเหมือนลูกศรที่นายพรานเนื้อ เห็นเนื้อแล้วโค้งธนูยิงไป ถ้าไม่พลาดจะทำให้เนื้อนั้นล้มลง สามารถถลกหนัง เชื้อเนื้อเป็นชิ้น ๆ นำเนื้อไปเลี้ยงลูกเมียได้ แต่หากพลาดเนื้อหนีไปได้ อธิบายได้ว่า การได้วาระแห่งวิบากของทฤษฎธรรมเวทนิยกรรม เหมือนกับลูกศรที่ยิงถูกเนื้อโดยไม่พลาด และกลายเป็นกรรมที่ไม่มีวิบาก เหมือนลูกศรที่ยิงพลาดเป็นต้น และชวนเจตนาดวงที่ 7 ซึ่งอุปชชเวทนิยกรรมที่ให้วิบากในอัตภาพต่อไป กรรมทั้งหลายจะถึงความเป็นอโหสิกรรมได้นั้น หากเป็นกุศลกรรมผู้ทำกรรมนั้นได้สมบัติ 8 ไปเกิดในพรหมโลกด้วยสมบัติเท่านั้น ส่วนอกุศลกรรมของผู้กระทำความอนัตตริยกรรม 5 ไปเกิดในรอกด้วยกรรมนั้น สมบัติที่เหลือและกรรมทั้งหลายจะถึงความเป็นอโหสิกรรมทั้งหมด คือเป็นกรรมที่ไม่มีวิบาก (อรรถกถาภาษาไทย อังคุตตรนิกาย มโนรสปุณฺณิ ติกนิบาต ข้อ 34 หน้า 155-156, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560)

ภาพประกอบ 1 จำลองการทำงานของชวนะจิตทั้ง 7

สรุปได้ว่า กรรมที่ให้วิบากในอัตภาพถัดไป ชื่อว่า อุปชชเวทนิยกรรม เมื่อไม่อาจให้วิบากเช่นนั้นได้ กรรมนั้น ก็จัดเป็นอโหสิกรรม ส่วนอุปราปริยเวทนิยกรรม เป็นกรรมที่ให้วิบากเมื่อได้โอกาสในอนาคต เมื่อมีการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสาร กรรมนั้นยังไม่ชื่อว่า เป็นอโหสิกรรม ดังนั้น กรรมทั้ง 2 ประการนี้ หากพระเถระถอนขึ้นได้ด้วยอรหัตตมรรค อันเป็นเครื่องทำให้สิ้นกรรม แต่ทฤษฎธรรมเวทนิยกรรมยังมีอยู่ กรรมนั้นยังคงให้วิบากแม้แก่ผู้บรรลุอรหัตตผลแล้ว กรรมให้วิบากในอัตภาพนี้ เมื่อไม่อาจให้วิบากอย่างนั้น จัดเป็นอโหสิกรรม (อรรถกถาภาษาไทย มัชฌิมนิกาย ปปัญจสุทนี มัชฌิมปิณณาสก์ ข้อ 34 หน้า 169-170, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560)

2) การไม่ให้ผลของกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท กรรมต่าง ๆ ชนิดจะถึงความเป็นอโหสิกรรม เป็นกรรมที่ไม่มีวิบากได้นั้น มีลักษณะดังนี้คือ 1) ผลแห่งกรรมไม่ได้มีแล้ว คือ เป็นกรรมที่ให้ผลไปแล้ว หมายถึงอดีตกรรม เช่นถ้าเป็นกุศลกรรมก็ไปเกิดในสวรรค์ หรือถ้าเป็นฝ่ายอกุศลกรรมก็ไปเกิดในอบายภูมิ 2) ผลแห่งกรรมจักมี ได้แก่ ผลกรรมในอนาคตจักไม่มี เช่น พระองค์ลิลามลาคณาไวกุมารกรรมนั้นให้ผลไม่ได้ เพราะท่านได้บรรลุเป็นพระอรหันต์สิ้นชาติสิ้นภพไม่ต้องเกิดอีก กรรมที่ทำไว้นั้นจึงไม่มีผู้รับผล เป็นอโหสิกรรมไป หมายถึงอนาคตกาล 3) ผลแห่งกรรมไม่มีอยู่ ได้แก่กรรมที่ไม่

ก่อให้เกิดผล เช่น กริยาจิต แม้จะเกิดหรือกระทำสักเท่าไร เป็นกริยาไปหมด ไม่ก่อให้เกิดวิบากหรือไม่ มีผล หมายถึง ปัจจุบันกาล (ประชุม เรื่องวาริ, 2555)

กรรมวิบากหรือผลแห่งกรรมมีอนุภาพนำพาให้สรรพสัตว์ทุกชีวิต แตกต่างกันไปตามผล กรรมที่กระทำไว้ หากเกิดจากกุศลกรรมย่อมส่งผลให้ได้รับความสุขความเจริญ ตรงกันข้ามกับ กรรมวิบากที่เกิดจากอกุศลกรรม ย่อมส่งผลให้เกิดความทุกข์กายและใจ ดังนั้นเมื่อกระทำความใด ๆ ไร้นั้น จึงต้องเป็นผู้รับวิบากกรรมนั้นด้วยตนเองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังเช่น พระองค์ลิลามเถระถือเป็นตัวอย่างหนึ่ง ของผู้ประกอบการทั้งกุศลกรรมและอกุศลกรรม ส่งผลให้ได้รับวิบากกรรม รวมถึง เศษกรรมข้ามภพข้ามชาติ จนกระทั่งบรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์หลุดพ้นจากบ่วงกรรมที่กระทำไว้ วิบาก กรรมของพระองค์ลิลามเถระ ก่อนอุปสมบทเคยฆ่าคนตายเป็นจำนวนมาก หลังจากได้บวชแล้ว ต่อมา ได้บรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ สมัยนั้น เมื่อท่านบิณฑบาต มักถูกขว้างปาด้วยก้อนดิน ก้อนกรวด ท่อนไม้ จนศีรษะแตกเลือดไหล บาตรแตก ผ้าสังฆาฏิขาด พระผู้มีพระภาคทอดพระเนตรเห็น จึงตรัสให้พระองค์ลิลาม เสด็จออกมารับผลกรรมที่จะเป็นเหตุให้ตนนั้น ต้องตกนรกหมกไหม้หลายร้อยพันปีในภพ ปัจจุบันนี้ (พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่ม 13 ข้อ 352 หน้า 429, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, 2539)

จากวิบากกรรมของพระองค์ลิลามเถระ แสดงให้เห็นถึงการให้ผลของกรรม ที่จัดเป็น โอโหสิกรรม ด้วยเหตุ 3 ประการดังนี้ คือ

1) หมดแรง คือ ให้ผลจนสมควรแก่เหตุแล้ว เหมือนคนได้รับโทษจำคุก 2 ปี เมื่อถึงกำหนด ย่อมพ้นจากโทษ หากระหว่าง 2 ปีที่ถูกจองจำ ทำความดีมากจนได้ลดโทษลงเรื่อย ๆ การให้ผลของ กรรมตามปกติ จะให้ผลจนหมดแรง นอกจากเวลาที่กำลังให้ผลอยู่ ผู้คนทำความชั่วเพิ่มขึ้น กรรมก็จะ ให้ผลรุนแรงมากขึ้น หากทำความดีมากขึ้น ผลกรรมชั่วจะทุเลาเบาลงขณะที่กรรมดีกำลังให้ผล ถ้าทำ กรรมดีเพิ่มขึ้น ผลดีจะมีกำลังมากขึ้น หากทำกรรมชั่วขณะนั้น ผลของกรรมดีจะเพลาลง (วศิน อินทส ระ, 2555)

2) เมื่อมีกรรมอื่นเข้ามาแทรกแซงเป็นครั้งคราว คือ กรรมดีจะหยุดให้ผลชั่วคราวเมื่อทำกรรม ชั่วแรง ๆ เปิดโอกาสให้กรรมชั่วที่กำลังแรงนั้นให้ผลก่อน แต่ขณะที่กรรมชั่วกำลังให้ผลอยู่ สามารถ หยุดให้ผลชั่วคราว เมื่อผู้นั้นทำกรรมดีแรง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้กรรมดีให้ผลก่อน เฉพาะกรณีที่จำเป็น และเร่งด่วน เพราะตามปกติเมื่อกรรมหนึ่งให้ผลอยู่ กรรมอื่น ๆ ต้องรอคอย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการยาก ที่จะเข้าใจ ในการเห็นกรรม และผลของกรรมโดยตลอดช่วงชีวิตเดียว ดังนั้น เรื่องกรรมและ สังสารวัฏฏ์ จึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เข้าใจเรื่องกรรมโดยตลอด ต้องกล่าวถึงเรื่อง สังสารวัฏฏ์ เมื่อมีสังสารวัฏฏ์ ก็ต้องเจาะลึกเข้าไปถึงกรรมดีกรรมชั่วในอดีตจึงจะสมบูรณ์ (วศิน อินทส ระ, (2555): 44)

3) บุคคลผู้ทำกรรมได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ คือ การตัดวัฏฏะ การเวียนว่ายตายเกิดได้ มี ชีวิตอยู่เป็นชาติสุดท้าย ไม่เกิดในภพใหม่อีก กรรมย่อมหมดโอกาสให้ผลอีกต่อไป วิญญาณของท่านผู้นั้นบริสุทธิ์หมดเชื้อ แต่กรรมจะมีโอกาสให้ผลอยู่บ้าง เฉพาะเวลาที่ท่านผู้นั้นยังมีชีวิตอยู่ เช่น กรรม ของพระมหาโมคคัลลานะ กรรมของพระองค์ลิลาม เป็นต้น เมื่อท่านนิพพานแล้ว กรรมต่าง ๆ ทั้งดี และชั่ว ไม่ว่ารุนแรงเพียงใด ย่อมหมดโอกาสให้ผล (วศิน อินทสระ, 2555)

สรุปได้ว่า การให้ผลของโอฬาสกรรม ทำให้กรรมทั้งหลายที่กระทำไว้แล้วนั้น ทั้งกุศลกรรมและอกุศลกรรม ไม่มีวิบากกรรม ทำให้วงจร 3 ส่วนของหลักปฏิจาสุมุปาบท ที่หมุนเวียนสืบทอดต่อกันไป หรือวงจรแห่งทุกข์สิ้นสุดลง เมื่อผู้นั้นบรรลุปะระอรหันต์ แต่ตราบดีที่การเวียนว่ายตายเกิดยังดำเนินอยู่ กรรมใด ๆ ที่กระทำไว้ย่อมส่งผลกรรมต่อผู้นั้นอย่างแน่นนอนไม่ช้าก็เร็ว

บทสรุป

โอฬาสกรรมในกัมมกถา ปฏิสัมภิทามรรคนี้ เป็นคำเฉพาะในความหมายว่า มีแต่กรรมเท่านั้น วิบากไม่มีทั้งกรรมดีหรือกรรมชั่ว หากไม่มีโอกาสให้ผลภายในเวลาที่จะออกผลได้ เมื่อผ่านล่วงเวลานั้นไปแล้ว ย่อมไม่ให้ผลอีกต่อไป ซึ่งกรรมที่สามารถเป็นโอฬาสกรรมได้นั้น ได้แก่ กรรมที่ผลกรรมไม่ได้มีแล้ว เป็นกรรมที่ให้ผลไปแล้วคือ อดีตกรรม หรือผลกรรมในอนาคตจักไม่มี เพราะได้บรรลุปะระอรหันต์ สิ้นชาติภพไม่ต้องเกิดอีกจึงไม่มีผู้รับผลกรรม การจัดโอฬาสกรรมเพิ่มเติมในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท เพื่ออธิบายและชี้แจงหมวดกรรมที่ให้ผลตามกาลทั้ง 4 ประการนั้น เพื่อให้ทราบถึงกรรมและการให้ผลของกรรม ที่มีเจตนาเป็นองค์ประกอบ เป็นการกระทำของบุคคลที่ยังมีกิเลส จึงเป็นต้นเหตุทำให้เกิดกรรมและผลของกรรม ส่งผลโดยตรงต่อชีวิต ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย แล้วแต่กรรมดีกรรมชั่วที่ได้กระทำไว้

จากการศึกษาโอฬาสกรรมแสดงให้เห็นถึง การให้ผลของกรรมประเภทต่าง ๆ ที่จำแนกตามเวลาให้ผล และส่วนที่แสดงไว้ในวิธีแห่งขวนวาระจิต 7 ขณะว่า กรรมที่ให้วิบากในอภัพถัดไปชื่อว่า อุปปัชชเวทนียกรรม เมื่อไม่อาจให้วิบากเช่นนั้นได้ กรรมนั้นจัดเป็นโอฬาสกรรม ส่วนอุปปราปรียเวทนียกรรม เป็นกรรมที่ให้วิบากเมื่อได้โอกาสในอนาคต เมื่อมีการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏฏสงสาร กรรมนั้นยังมิถือว่าเป็นโอฬาสกรรม กรรมทั้ง 2 ประเภทนี้ แม้พระเถระบรรลอรหัตตมรรคเป็นเหตุทำให้สิ้นกรรมแล้ว แต่ทิวฐธรรมเวทนียกรรมยังมีอยู่ กรรมนั้นยังคงให้วิบากต่อไปแม้จะบรรลอรหัตตผลแล้ว ส่วนกรรมที่ให้วิบากในอภัพถัดนี้ เมื่อไม่สามารถให้วิบากอย่างนั้นได้ จัดเป็นโอฬาสกรรม

ด้วยเหตุที่มีความยากในการจะเห็นกรรมและผลของกรรมตลอดช่วงชีวิตได้ และกรรมไม่สามารถหมดไปได้ด้วยการชดใช้กรรม แต่สามารถหมดกรรมได้ด้วยการพัฒนาปรับปรุงตนเพื่อทำกรรมที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ด้วยปัญญาที่ไม่ถูกครอบงำด้วยกิเลส จึงจะเรียกว่า พันกรรม ดังนั้น การศึกษาโอฬาสกรรมตามพระคัมภีร์พุทธศาสนา ที่ให้ความสำคัญต่อหลักกรรมและการเวียนว่ายตายเกิด ย่อมช่วยแก้ปัญหาชีวิตได้ทุกแง่มุม ทำให้ทุกชีวิตมีความอดทน มุ่งมั่นบากบั่นไม่ท้อถอย มีความเพียรสั่งสมกรรมดี ละเว้นกรรมชั่ว ไม่ตีโพยตีพายเมื่อผิดหวัง และไม่หลงระเริงเมื่อประสบผลดี การศึกษาให้รู้แจ้งเรื่องกรรม และการเวียนว่ายตายเกิด เป็นกุญแจดอกสำคัญไขไปสู่การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง มีประโยชน์ในการพัฒนาชีวิตจิตใจให้สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาตรี ชุมเสน. (2564). การพิสูจน์ความจริงและการพิสูจน์ความเท็จในปายาสีราชัญญสูตร: กรณีชีวิตหลังความตาย. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 4(1), หน้า 35-46.
- บรรจบ บรรณรุจิ. (2557). *โครงการบรรยายพิเศษ ชีวิตไม่ติดกรรม*. กรุงเทพมหานคร: ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- ประชุม เรืองวารีย์. (2555). *กรรมในเชิงลึก 29*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศล ในงาน
ออกเมรุพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระมหาธีราจารย์ (นิยม ฐานิสฺสรมหาเถระ).
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560). *อรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
วสิน อินทสระ. (2555). *หลักกรรมและการเวียนว่ายตายเกิด*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมดา.
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2561). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2562). *บุญ กรรม นรก สวรรค์ เลือกกันได้ทุกคน*.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์ จำกัด.
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2563). *หลักกรรมสำหรับคนสมัยใหม่*. นครปฐม:
วัดญาณเวศกวัน.
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2564). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*. ฉบับ
ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ครั้งที่ 24. พิมพ์ครบสามภาครวมในเล่มเดียว.